

Oporavilište za divlje životinje

Sklonište za nezbrinute životinje Dumovec, koje godišnje zbrine oko 800 pasa i 200-300 mačaka, također djeluje kao pomoć za zbrinjavanje divljih životinja. Djelatnici izlaze na teren te dopremaju životinje u Oporavilište za divlje životinje u Zoološki vrt grada Zagreba. Ovdje radi nama već poznat veterinar Zoološkog vrta Jadranko Boras koji nam je opisao i objasnio kako oporavilište funkcionira.

Jeste li imali slučajeve s egzotičnim divljim životinjama?

Da, i to svakodnevno. Nedavno smo imali četiri rozenkolis papige. Tu se još pojavila iguana koja je pronađena na cesti, a vlasnica se nakon toga javila te došla po životinju. Na području grada Zagreba morali smo zaplijeniti pumu, 250.000 primjerka mlađi jegulje, 3 vijetnamske svinje i burmanskog pitona. Na oporavku su bili i medvjedić Matija te ris Martin koji je kod nas proveo 3 mjeseca. Vlasnici nas zovu i za savjete i za preglede pa im priskačemo u pomoć.

Koji proces kliničke obrade prolaze životinje?

Proces ovisi o kliničkom stanju zaprimljene životinje. Često se u proljeće mogu pronaći mladunci ptica koji ispadnu iz gnijezda (golubždravci) ili ptice poletarci koje tek uče letjeti. Golubždravci bi trebali biti vraćeni u gnijezdo ili ih se hitno treba dopremiti u Oporavilište kako bi im se pružila hitna skrb i kako bi se započelo s dohranom. Mladunce golubždravce treba razlikovati od ptica poletaraca koje ne ispadaju iz gnijezda već svojom voljom izlaze jer uče letjeti. Poletarce treba skloniti samo ako su u opasnosti od napada mačaka ili pasa, u suprotnom ih ne treba dirati. U Oporavilištu poletarci najčešće ne zahtijevaju veterinarsku skrb, ali ih mi hranimo, izletavamo dok ne steknu letnu kondiciju i na posljetku puštamo u prirodu. Ako je životinja u šoku ili kritično ugrožena, postupak je drugačiji. Primjerice kod srne koju je udario auto otvara se venski put te se životinja ostavlja barem 24 sata u mraku da terapija bude djelotvornija. Pregled se sastoji od trijasa, pregleda traume, koštani se sustav palpira jer nemamo rendgenski uređaj. Kod velikih divljih životinja lako se otkrije gdje je trauma, što dalje usmjeruje terapiju, operaciju, ultrazvučni pregled. Ako životinja na-

kon 24 sata pokazuje poboljšanje, ide se u daljnju dijagnostiku pa se vozi ili na rendgen ili neki drugi pregled.

Ako je potrebna operacija, gdje se ona izvodi?

Ovisi koliko je komplicirana. Mi radimo osnovne osteosinteze ptica što je inače dovoljno za 80 % ptica koje nam dođu. Kod sisavaca je već znatno kompliciranija oprema, tako da surađujemo s Veterinarskim fakultetom.

Imaju li neke životinje specifičan postupak pregleda?

Da, kod ježeva i ptica grabljivica prvi je protokol pregled prijeloma te davanje antiparazitika jer su oni puni ektoparazita i endoparazita.

Koje su najčešće divlje životinje koje Vam dolaze i u koje doba godine ih najviše ima?

Ako golubove i vrane smatramo divljim životinjama, onda su oni ti koji najviše dolaze. Primamo 150 golubova i stotinjak vrana godišnje. Godišnje nam redovito dođe stotinjak šišmiša. Oni su strogo zaštićeni. Od ptica, ova je godina bila popularna s vjetrušama, za sada smo primili oko 35 jedinki ove vrste. Zatim oko 20 – 25 bijelih roda, sova raznih vrsta bude 70 – 100 od kojih su dvadesetak male ušare, kako koje godine. Tu je onda 20-ak srna, 10-ak lisica, 5 – 6 jazavaca. U pravilu svake godine primimo 800 – 1000 divljih životinja.

U koje doba godine Vam najviše dolaze?

Dolazi otprilike 15 životinja dnevno, počevši od ožujka pa sve do kolovoza, znači u proljeće i ljeto je najveća navala. Prvo bebe svih životinja, poslije toga juvenilne jedinke koje se pokušavaju osamostaliti.

Slika 1. Kod nas je bio i mali medvjedić Matija

Slika 2. Dvije kornjače s ozlijeđenim oklopima te jedna u oporavku nakon operacije vađenja udice iz jednjaka

Slika 3. Čest posjetitelj oporavilišta, čuk

Kako se kreću dobne skupine, ima li više mladih ili starijih?

Uglavnom su to mlade životinje. One su ili ispale iz gnijezda tijekom nevremena ili već spomenuti poletarci koje ljudi ne bi trebali dirati ako ne postoji opasnost od grabežljivaca.

Jeste li primijetili manji broj dolazaka životinja u ovo vrijeme korone?

Isti je broj životinja, s tim da nije bilo toliko kretanja ljudi pa nije bilo toliko stradavanja od automobila, ali nismo primijetili da je došlo manje životinja.

Primate li životinje samo iz Grada Zagreba i okolice ili iz cijele Hrvatske?

Zoološki vrt skuplja životinje na području Grada Zagreba, zaštićene i nezaštićene. Izvan Grada Zagreba, znači iz cijele države, dolaze uglavnom u privatnim aranžmanima gdje ih ljudi šalju autobusom ili ih sami dovezu, bilo galebove bilo strogo zaštićene životinje poput sova, orlova, a najčešće roda.

Koji je daljnji postupak sa životinjama nakon što se oporave?

Ako dobijemo mladunče sisavca, primjerice lisice, srne, medvjeda, kod njih je neizbježan *imprinting*, znači navikavanje na čovjeka i poslije nemogućnost vraćanja u prirodu. Takav je bio slučaj s medvjedićem Matijom. Kad je pronađen preostalo je još dva tjedna prije nego što je progledao i postao svjestan svoje okoline. Zato je Povjerenstvo za velike zvijeri imalo dva tjedna vremena da odluči o koracima koji će definirati njegov daljnji oporavak. Jedna od opcija bila je inozemno oporavilište u kojem je druga mladunčad medvjeda, ali smo odmah znali da se nikada neće moći vratiti u prirodu ako ga ne odvedemo u takvo oporavilište. Nažalost, cijeli se postupak odužio tako da je bilo odlučeno da ostane kod nas. Prvo je bio šest mjeseci ovdje, a nakon toga je prebačen u Kuterevo. Nadalje, mi radimo dio saniranja ozljeda, liječenje i nakon toga, kad je životinja stabilna, odlazi u AWAP, drugo oporavilište za divlje životinje koje ima adekvatne nastambe za procjenu fizičkog stanja, kondicije, hvatanje plijena odnosno procjenjuje se je li životinja spremna za puštanje u pri-

rodu. Ako nije spremna, ostaje doživotno u oporavilištu, no to su obično invalidi ili *imprintane* životinje.

Koliko je često da su životinje ozlijeđene zbog djelovanja antropogenih čimbenika?

Jako često. Od udarca auta, skupljanja ptica poletaraca koje ne treba dirati, elektrokcije ptica visokonaponskim kablovima, a i zabijanja u stakla. Zatim, kad se ljudi šecu šumom i pronađu lane koje je samo pa ga uzmu, a ne znaju da je mama srna u potrazi za hranom pa ostavlja lane po nekoliko sati samo. To je onda jako velik problem jer dolazi do neizbježnog *imprintinga* životinje koja u adultnom stadiju postaje agresivna prema ljudima i ne može se puštati u prirodu.

Koliko traje vrijeme adaptacije životinje na nove okolišne uvjete?

Ovisno o vrsti životinje. Ako je ozlijeđena, stavlja se u transporter u mračne uvjete gdje se smiri, dođe k sebi i za vrijeme toga ide na liječenje. Kod nas životinje smještamo u male nastambe ili u transportere (ovisno o vrsti i težini ozlijeda) u kojima životinja boravi dok je pod intenzivnom terapijom, a poslije toga odlazi u AWAP ili volijere u kojima se brzo prilagode, više manje za 24 sata. Iznimka su srne, koje su prva dva dana u jakom šoku, stresu, ne jedu, pa u tom vremenu obavljamo sav pregled i dijagnostiku, ali nakon toga se sasvim prilagode.

Tko pokriva troškove liječenja?

Zoološki vrt grada Zagreba. Sve troškove, od hvatanja, liječenja do puštanja životinja.

Osvrnuli bismo se sada na zbrinjavanje kućnih ljubimaca, odnosno pasa i mačaka. Koliko često oni dolaze u Dumovec?

Svakodnevno se dobivaju pozivi. U sklonište dođe više pasa nego mačaka. Naime, Dumovec je prije svega sklonište za pse zbog malog kapaciteta, a i mačke je mnogo teže udomiti pa se dostupni kapaciteti brzo popune.

Slika 4. Šišmiš s ozlijeđenim krilom

Koliko je volontera u Dumovcu i koliko dnevno primite pasa i mačaka?

Teško je reći na dnevnoj bazi, ali godišnje prođe oko 800 pasa, a od tog broja 200 je čipirano i vraća se vlasnicima, a 600 se dalje udomljava. Mačaka između 200 i 300. Volontera je godišnje najmanje oko 50.

I za kraj, možete li dati čitateljima upute što učiniti kad naiđu na ozlijeđenu životinju?

Vrlo je jednostavno. Ako nađete bilo koju životinju, divlju ili domaću, odnosno kućnog ljubimca, bila ona ozlijeđena, napuštena ili nepropisno držana, nazove se info centar Dumovec. To je telefon na koji će se djelatnici javiti u bilo koje doba dana. Nakon toga hvatačka služba izlazi na teren, preuzima životinju. Ako je riječ o psu ili mački, oni odlaze u Dumovec, a ako je divlja životinja onda dolazi kod nas u Zoološki vrt. Druga je opcija da se izravno nazove Zoološki vrt (od 8 do 16 sati) ili se životinja može dovesti. Tada je mi preuzimamo. Ako je riječ o mladuncu, vrlo je lako moguće da je roditelj u blizini. Naravno, ako niste sigurni, slobodno nazovite info centar za savjet na broj 01 200 8354.

Intervjuirali:

Ema Dojčinović, Nikola Serdar i Laura Duka